

Aan de heer Eppo Bruins
Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Bruins,

8 juni 2024

Gaarne feliciteer ik u namens de Samenwerkingsorganisatie Monumenteneigenaren (SOM) met uw benoeming tot Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het nieuwe kabinet. Het bestuur van SOM hoopt op voortzetting van de goede samenwerking met u en uw ministerie, welke het erfgoed in Nederland ten goede komt.

De SOM verenigt bijna 30 stadsherstellen en monumentenbeheerders, welke gezamenlijk vele duizenden monumenten in eigendom en beheer hebben, hoofdzakelijk woonhuismonumenten maar ook diverse andere monumenten en functies. De SOM behartigt de belangen van deze maatschappelijke vastgoedorganisaties. De SOM brengt dan ook graag specifieke problemen binnen onze sector onder uw aandacht.

De Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) pleitte in haar brief van 15 maart jl. aan de kabinetsformatie ervoor erfgoed te verankeren in het coalitieakkoord. De SOM kan zich geheel in deze brief vinden. De formatie leidde uiteindelijk tot het hoofdlijnenakkoord, dat de komende weken door het nieuwe kabinet wordt uitgewerkt tot een regeerprogramma.

In aansluiting op de FIM-brief vraagt de SOM uw aandacht voor de volgende onderwerpen:

1. Er is een dringende noodzaak tot versterking van de financiering van erfgoed, minimaal door jaarlijkse indexering van de budgetten voor onderhoud en restauratie. Materiaal- en personele kosten zijn de afgelopen jaren enorm gestegen, terwijl de budgetten gelijk zijn gebleven. Dit betekent dus dat de huidige middelen inmiddels onvoldoende zijn om monumenten in goede staat te brengen en te houden. Gelet op de structurele overvraag in de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim) ligt daarnaast een structurele verhoging van het Sim-budget met € 20 miljoen voor de hand.
2. Hoewel het systeem van instandhoudingssubsidies in principe goed werkt, valt een aantal monumenteneigenaren nog steeds tussen wal en schip. Dit betreft in het bijzonder verhuurders van woonhuismonumenten. Zij kunnen vanwege deze specifieke status als woonhuismonument geen gebruik maken van onderhoudssubsidies. Toelating tot de SIM (naast de POM's) of woonhuisregeling ligt voor de hand, mits dit alleen komt te gelden voor maatschappelijke vastgoedinstanties (monumentenbeheerders zónder winstoogmerk).
3. De laatste jaren is er landelijk veel aandacht geweest voor grote restauraties in de vorm van de zogenoemde kanjerregelingen. Vrijwel alle woonhuismonumenten, als woning verhuurde monumenten of kwetsbaar erfgoed van kleinere omvang vallen vanwege hun grootte en schaal hiermee automatisch buiten de boot, er kan simpelweg niet worden voldaan aan het minimale criterium voor subsidiabele kosten. Woonhuismonumenten of als woning verhuurde monumenten zijn simpelweg uitgesloten. Terwijl ook voor deze monumenten een dito restauratieopgave geldt.

4. Wij vragen aandacht voor de positie van kleinere monumenten van stadsherstellen en monumentenbeheerders in de landelijke restauratieregelingen. Simpelweg ook omdat men met deze categorie monumenten veelal niet bij de provincies terecht kan (eveneens uitgesloten).
5. De verduurzaming van monumenten staat voor de maatschappelijke verhuurders van monumenten hoog op de agenda. Helaas wordt een groot aantal monumentenbeheerders uitgesloten van bestaande regelingen als bijv. de DUMAVA. Een deel van onze leden heeft een rechtsvorm als NV of BV waarbij bedrijven, fondsen en veelal de gemeente (waarin de betreffende organisatie actief is) als aandeelhouder geld hebben ingebracht om te kunnen verwerven en restaureren. De zorg voor monumenten is statutair vastgelegd maar de rechtsvorm is helaas leidend bij deze regeling. Terwijl deze organisaties bij uitstek in staat zijn om verduurzaming vorm te geven door subsidie te combineren met eigen middelen of een laag rentende lening bij het NRF en dit ten voorbeeld te stellen voor bv. particuliere eigenaren. Ze moeten daar wel financieel toe in staat zijn waarvoor de regeling van groot belang is.
6. De Wet betaalbare huur bevat aanpassingen die zeer nadelig uitpakken voor de relatief kleinere als woning verhuurde monumenten. Vaak zijn deze woonhuismonumenten juist van grote cultuurhistorische waarde. Stadsherstellen investeren al jarenlang in het behoud en ontwikkeling van deze monumenten en zijn niet gericht op een zo hoog mogelijk rendement bij verhuur. Dat loopt niet in de pas met de recent aangenomen wet. Voormalig minister De Jonge heeft aan zowel de Tweede als de Eerste Kamer toegezegd bijzondere aandacht te besteden aan de toepassing van de SVOH voor woonhuismonumenten en de hofjes in Nederland. Wij vragen uw ministerie actief betrokken te zijn bij dit overleg, dat voor de SOM van groot belang is ter compensatie van de nadelige effecten van de Wet Betaalbare Huur.

Uiteraard zijn wij altijd bereid een nadere toelichting te geven op het voorgaande.

Met vriendelijke groet,

Suzan te Brake,

Voorzitter Samenwerkingsorganisatie Monumenteneigenaren (SOM)

06 12524906, suzan.tebrake@wijnhuisfonds.nl.

c.c. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Nationaal Restauratiefonds, Federatie Instandhouding Monumenten